

ประเด็นคัดสรรว่าด้วยการพัฒนาพื้นที่เพื่อขจัดความยากจน
และสร้างโอกาสทางสังคม จังหวัดร้อยเอ็ด
**Selected Issues Regarding Area Development to Eliminate Poverty
and Create Social Opportunities in Roi Et Province**

เกรียงไกร กันแก้ว¹, ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์²,
เจษฎ์บดินทร์ จิตต์โคกิตานนท์³, ทิพย์สุตา ปริดาพันธ์⁴ และ พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์⁵

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

**Kriangkrai Gunkaew¹, Srisunan Prasertsang²,
Jetbordin Jitsopitanon³, Thipsuda Preedaphan⁴ and Pongsawut Rachjun⁵**

Roi Et Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, Email : seat007@outlook.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งนำเสนอประเด็นคัดสรรว่าด้วยการพัฒนาพื้นที่เพื่อขจัดความยากจนและสร้างโอกาสทางสังคมจังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานขจัดความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำด้วยการลดช่องว่างของการเข้าถึงโอกาสด้านการพัฒนาอาชีพ การศึกษาเรียนรู้และเทคโนโลยีอย่างเท่าเทียมตามแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้วยการใช้ผลงานวิจัย องค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมของหน่วยขับเคลื่อนพื้นที่วิจัยเชิงยุทธศาสตร์เพื่อขจัดความยากจนและสร้างโอกาสทางสังคม

คำสำคัญ: ประเด็นคัดสรร; การพัฒนาพื้นที่; ความยากจน; โอกาสทางสังคม

Abstract

This article aims to present selected issues regarding area development to eliminate poverty and create opportunities. Social in Roi Et Province The objective is to create an understanding of poverty eradication operations. and reduce inequality by narrowing the gap in access to career development opportunities. Education, learning and technology equally according to sustainable development guidelines By using the research results, knowledge, technology and innovation of the unit to drive strategic research areas to eliminate poverty and create social opportunities.

Keywords : Selected Issues; Area Development; Poverty; Social Opportunities

* วันที่รับบทความ : 13 มีนาคม 2567; วันที่แก้ไขบทความ 11 เมษายน 2567; วันที่ตอบรับบทความ : 18 เมษายน 2567

Received: March 13 2024; Revised: April 11 2024; Accepted: April 18 2024

บทนำ

ประเทศไทยซึ่งตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความก้าวหน้าอย่างมากในการลดความยากจนในช่วงสองสามทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ผ่านการเปลี่ยนแปลงที่น่าทึ่งจากประเทศที่มีรายได้ต่ำเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับสูง อย่างไรก็ตาม แม้จะมีความคืบหน้านี้ความยากจนยังคงเป็นความท้าทายอย่างต่อเนื่องในบางพื้นที่และในหมู่ประชากรเฉพาะกลุ่มในประเทศไทย สถานการณ์ความยากจนของประเทศไทยมีลักษณะเฉพาะจากความเหลื่อมล้ำในระดับภูมิภาค โดยสังเกตได้จากอัตราความยากจนที่สูงขึ้นในพื้นที่ชนบทเมื่อเทียบกับใจกลางเมือง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้โดยทั่วไปประสบกับระดับความยากจนสูงกว่าส่วนอื่น ๆ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของโอกาสทางเศรษฐกิจ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการเข้าถึงบริการทางสังคม ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความยากจนในประเทศไทย ได้แก่ โอกาสในการทำงานที่จำกัด โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท ค่าจ้างต่ำ การกระจายความมั่งคั่งที่ไม่เท่าเทียมกัน และความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ชุมชนเกษตรกรรม โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อยเผชิญกับความท้าทายต่าง ๆ เช่น ผลผลิตตกต่ำ การพึ่งพาตลาดที่ผันผวนและความเปราะบางต่อภัยธรรมชาติ ปัจจัยเหล่านี้สามารถนำไปสู่ความไม่มั่นคงของรายได้และยืดอายุความยากจนในชุมชนเหล่านี้ นอกจากนี้ปัจจัยด้านเศรษฐกิจแล้ว ปัญหาสังคม เช่น การเข้าถึงการศึกษาและการรักษาพยาบาลที่ไม่เพียงพออาจทำให้ความยากจนในประเทศไทยรุนแรงขึ้น การเข้าถึงบริการด้านการศึกษาและสุขภาพที่มีคุณภาพอย่างจำกัดสามารถขัดขวางการเคลื่อนย้ายในระดับที่สูงขึ้น และทำให้ความยากจนข้ามรุ่นยังคงอยู่ต่อไป รัฐบาลไทยดำเนินนโยบายและโครงการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและส่งเสริมการเติบโตอย่างทั่วถึง โครงการริเริ่มเหล่านี้รวมถึงโครงการบรรเทาความยากจน โครงการพัฒนาชนบท การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานและโครงการสวัสดิการสังคม รัฐบาลยังให้ความสำคัญกับการปรับปรุงการเข้าถึงการศึกษาและการรักษาพยาบาลโดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ด้อยโอกาส นอกจากนี้ประเทศไทยได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนและได้ดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (SDGs) ซึ่งรวมถึงเป้าหมายในการกำจัดความยากจนในทุกรูปแบบ เป็นที่น่าสังเกตว่าการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โควิด 2019 ได้ก่อให้เกิดความท้าทายเพิ่มเติมต่อความพยายามในการลดความยากจนในประเทศไทย เนื่องจากได้ส่งผลกระทบต่อภาคส่วนต่าง ๆ ของเศรษฐกิจและทำให้วิถีชีวิตหยุดชะงัก รัฐบาลได้ดำเนินมาตรการเพื่อบรรเทาผลกระทบของการแพร่ระบาด ซึ่งรวมถึงโครงการโอนเงินสดและความช่วยเหลือแก่บุคคลและธุรกิจที่ได้รับผลกระทบ โดยรวมแล้วในขณะที่ประเทศไทยมีความก้าวหน้าอย่างมากในการลดความยากจน ความเหลื่อมล้ำในระดับภูมิภาคและความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมยังคงมีอยู่ จำเป็นต้องมีความพยายามอย่างต่อเนื่องเพื่อแก้ไขต้นตอของความยากจน ส่งเสริมการพัฒนาอย่างรอบด้าน และประกันว่าคนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาส และบริการที่จำเป็น (จันทิมา ล่ามแขก และ อจิรภาส เพียรขุนทด, 2564 : 111)

จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยหรือที่เรียกว่า “ภาคอีสาน” ภูมิภาคนี้เคยเป็นหนึ่งในภูมิภาคที่ยากจนกว่าในประเทศไทย สาเหตุหลักมาจากเศรษฐกิจเกษตรกรรม และการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐาน การศึกษา และการรักษาพยาบาลที่จำกัดกว่าเมื่อเทียบกับพื้นที่ในเมือง โดยทั่วไป พื้นที่ชนบทในประเทศไทย รวมทั้งจังหวัดต่าง ๆ เช่น ร้อยเอ็ด มีอัตราความยากจนสูงกว่าเขตเมือง พื้นที่เหล่านี้มีความเสี่ยงต่อผลกระทบทางเศรษฐกิจและต้องพึ่งพาภาคส่วนต่าง ๆ เช่น เกษตรกรรม ซึ่งได้รับผลกระทบ จากปัจจัยต่าง ๆ เช่น สภาพอากาศและราคาสินค้าโภคภัณฑ์ทั่วโลก ความพยายามที่จะลดความยากจนในภูมิภาคเหล่านี้จะเกี่ยวข้องกับมาตรการต่าง ๆ เช่น การปรับปรุงผลผลิตทางการเกษตร การกระจายเศรษฐกิจในท้องถิ่น การปรับปรุงการเข้าถึงการศึกษาและการรักษาพยาบาล และการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานในท้องถิ่น รัฐบาลไทยมีความคิดริเริ่มและโครงการต่าง ๆ ที่มุ่งพัฒนาชนบทและลดความยากจน ปัจจุบันสถานการณ์ความยากจนของประเทศไทยในภาพรวมปี 2562 มีแนวโน้มดีขึ้น มีจำนวนคนจนลดลง 4.3 ล้านคน ซึ่งบรรลุเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ถึงแม้ประเทศไทยจะมีตัวเลขคนจนลดลง แต่การติดตามประเมินผลการแก้ไขปัญหาความยากจนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถวิเคราะห์ในเชิงการอธิบายพลวัตของความยากจน (Poverty Dynamics) ได้ว่าคนจน / ครัวเรือนยากจนที่ต้องการความช่วยเหลือที่สามารถหลุดพ้นความยากจนได้จริงหรือไม่ ทั้งนี้จากผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่ายังคงมีคนจนจำนวนหนึ่งที่ประสบปัญหาความยากจนต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน เนื่องจากการเติบโตทางเศรษฐกิจกระจายไปไม่ถึงทั่วถึง รวมถึงกระแสการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลต่อสถานการณ์การแก้ไขปัญหาความยากจนในระยะต่อมาที่เพิ่มสูงมากขึ้นในปี 2563 และต่อเนื่องถึงปี 2564 เนื่องจากผลกระทบด้านรายได้และการว่างงาน นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากร อัตราการพึ่งพิงในครัวเรือนที่สูงขึ้นของผู้สูงอายุ ทำให้คนจนวัยแรงงานต้องรับภาระดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น ส่งผลให้ความยากจนเพิ่มสูงขึ้นด้วย ซึ่งแผนพัฒนาจังหวัดร้อยเอ็ดระยะ 5 ปี (2561 - 2566) ฉบับปีพ.ศ. 2565 และแผนพัฒนาจังหวัดร้อยเอ็ด พ.ศ. 2566 - 2570 ได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนามุ่งเน้นการเป็นเมืองเกษตรอัจฉริยะ การพัฒนาการท่องเที่ยว การสร้างมูลค่าจากวัฒนธรรมและความยั่งยืนของการสังคมโดยมีตัวชี้วัดความสำเร็จคือมีผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด (GPP) เพิ่มขึ้น และประชาชนมีสุขภาวะที่ดีหลุดพ้นความยากจนพึ่งตนเองได้ ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญคือการพัฒนาคนทุกช่วงวัยและระบบนิเวศสนับสนุน (Ecosystem) เพื่อลดปัญหาความยากจน ความเหลื่อมล้ำ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ยกกระดับอาชีพและรายได้ภาคครัวเรือนให้สูงขึ้นเพิ่มผลิตภาพแรงงานให้มีคุณภาพและความริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ โดยเป้าหมาย และตัวชี้วัดความสำเร็จของการลดปัญหาความยากจน คือ 1) คนยากจนตาม TPMAP ของจังหวัดลดลงร้อยละ 25 ต่อปี และ 2) ความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ของคนในจังหวัดลดลง 0.02 ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาด้วยแนวคิด Smart Tambon ให้เกิดการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบตรงจุดและยั่งยืน การพัฒนาทักษะ และยกระดับทักษะฝีมือแรงงานให้มีความพร้อมต่อการ

ปรับโครงสร้างการผลิตและสอดคล้องกับทิศทางตลาดแรงงานให้มีผลิตภาพเพิ่มขึ้น การดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ปัญหาความยากจนในจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นประเด็นสำคัญที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมบูรณาการแผนการปฏิบัติงานและองค์ความรู้เพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหาอย่างครบวงจร แบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ โดยได้จัดตั้งศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดร้อยเอ็ด (ศจพ.จ) และแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดร้อยเอ็ด (คจพ.จ.) โดยมีเป้าหมายสำคัญให้เกิดการพัฒนาขับเคลื่อนการขจัดความยากจนและความเหลื่อมล้ำ รวมถึงการพัฒนาคนทุกช่วงวัยในระดับพื้นที่อย่างบูรณาการมีประสิทธิภาพ โดยใช้ข้อมูลจากระบบ การพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform : TPMAP) เป็นข้อมูลหลักในการดำเนินการขจัดความยากจนและความเหลื่อมล้ำครอบคลุมประเด็นการพัฒนาทุกมิติ และทุกพื้นที่ร่วมแก้ไขปัญหาในระดับบุคคล / ครัวเรือน (สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด, 2564 : ระบบออนไลน์)

ดังนั้น บทความวิชาการนี้จึงมุ่งนำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่เพื่อขจัดความยากจนและสร้างโอกาสทางสังคมจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งการนำเสนอแบ่งออกเป็น 4 ส่วน กล่าวคือ ส่วนแรก : ประเด็นคัดสรรว่าด้วยการพัฒนาและยกระดับแพลตฟอร์มขจัดความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ ส่วนที่สอง : ประเด็นคัดสรรว่าด้วยการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ ส่วนที่สาม : ประเด็นคัดสรรว่าด้วยการพัฒนาและยกระดับบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่และสร้างนักบริหารจัดการเชิงพื้นที่ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และปฏิบัติการแก้ไขปัญหาความยากจนระดับจังหวัด และ ส่วนสุดท้าย : เป็นการสรุป

ประเด็นคัดสรรว่าด้วยการพัฒนาและยกระดับแพลตฟอร์มขจัดความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ

การพัฒนาและยกระดับแพลตฟอร์มขจัดความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ มีองค์ความรู้ที่สำคัญดังต่อไปนี้ (ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์ และคณะ, 2566 : 59 - 62)

1. ประเด็นกลุ่มเป้าหมาย

1.1 พื้นที่เป้าหมาย เป็นพื้นที่เป้าหมายหลัก จำนวน 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเกษตรวิสัย อำเภอโพธิ์ชัย อำเภอจังหาร อำเภอธวัชบุรี อำเภอปทุมรัตน์ อำเภอสว่างแดนดิน และ อำเภอโพนทราย ส่วนพื้นที่เป้าหมายรองเป็นอำเภออื่นในจังหวัดร้อยเอ็ด นอกเหนือจาก 7 อำเภอเป้าหมายหลัก

1.2 ครัวเรือนเป้าหมายตามฐานข้อมูลระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP) ปีพ.ศ.2566 จำนวน 3,456 ครัวเรือน

1.3 ครั้วเรือนซี่เป่าจากผู้นำชุมชน (อาจอยู่นอกฐานข้อมูลระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบซี่เป่า (TPMAP ปี พ.ศ. 2566)

1.4 องค์กรหน่วยงานภาคีเครือข่ายและที่เกี่ยวข้อง

2. ประเด็นเครื่องมือ

2.1 ระบบจัดการความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ (PPAOS)

2.2 แบบสอบถามระบบข้อมูลครัวเรือนยากจนระดับพื้นที่ของหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ โดยมีโครงสร้างข้อคำถาม โดยสรุป ได้แก่

- 1) ข้อมูลพื้นฐานครัวเรือน
- 2) ส่วนที่ 1 ข้อมูลสมาชิกในครัวเรือน (ทุนมนุษย์)
- 3) ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านกายภาพและสาธารณูปโภค สาธารณูปการ (ทุนกายภาพ)
- 4) ส่วนที่ 3 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (ทุนการเงิน)
- 5) ส่วนที่ 4 ทรัพยากรธรรมชาติ และภัยพิบัติต่าง ๆ (ทุนทรัพยากรธรรมชาติ)
- 6) ส่วนที่ 5 การถือฤๅลและระบบรองรับทางสังคม (ทุนทางสังคม)
- 7) ส่วนที่ 6 ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

3. ประเด็นวิธีการดำเนินงาน

การพัฒนาและยกระดับแพลตฟอร์มระบบจัดการความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ (PPAOS) มีขั้นตอนการดำเนินงานและกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

3.1 สร้างความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงาน มีรายละเอียด ดังนี้

1) ประชุมชี้แจงหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ และเป้าหมายความสำเร็จของโครงการ

2) วิเคราะห์ภาพรวมผลการดำเนินงานปีพ.ศ. 2565 แลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการดำเนินงานร่วมกันเพื่อกำหนดแผนการดำเนินงานปีพ.ศ. 2566

3) จัดทำปฏิทินปฏิบัติงานและแยกภารกิจในการปฏิบัติงาน

4) ประชุมร่วมหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อนำเสนอกรอบการดำเนินงานในรอบปี พ.ศ. 2566

5) รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ แยกแยะเพื่อนำเข้าสู่อำหนดแผนการดำเนินงานของแต่ละภารกิจ

6) ประสาน ตรวจสอบข้อมูลครัวเรือนยากจนโดยใช้ฐานข้อมูลจากระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบซี่เป่า (TPMAP ปีพ.ศ.2565) ฐานข้อมูลระดับครัวเรือนที่แสดงถึงสภาพความจำเป็นพื้นฐานของคนในครัวเรือนในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตที่ได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำเอาไว้ (จปฐ.) ,

ฐานข้อมูลของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) เพื่อกำหนดกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนทั้งจังหวัด

- 7) ตรวจสอบและพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครอบคลุมมากขึ้น
- 8) กลุ่มเป้าหมาย (ตัวเลขคนจนเป้าหมาย) และจัดเตรียมทีมงานเพื่อวางแผนเชิงพื้นที่ให้ครอบคลุมทั้งจังหวัดร้อยเอ็ด
- 9) จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาและยกระดับแพลตฟอร์มระบบจัดการความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ จังหวัดร้อยเอ็ด ประชุมและวางแผนปฏิบัติการร่วมกัน

3.2 การค้นหาและสอบถามข้อมูลครัวเรือนยากจนและการส่งต่อครัวเรือนยากจน

- 1) ประชุมทีมงานข้อมูลและทีมโซนเพื่อกำหนดรูปแบบ / เครื่องมือในการสอบถามครัวเรือนยากจนเป้าหมายร่วมกัน
- 2) ยกระดับการค้นหาสอบถาม เพื่อให้เห็นเป็นรูปธรรมและที่มีส่วนรวมกับภาคีเครือข่าย
- 3) การแลกเปลี่ยนวิธีการสอบถามกับกลุ่มจังหวัดที่มีความเข้มแข็งและประสบความสำเร็จเพื่อนำแนวปฏิบัติที่ดีมาปรับใช้
- 4) ขอคำแนะนำ / ประชุม /หารือ กับหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพโดยตรงคือ พัฒนาการอำเภอ และ พัฒนาการจังหวัด
- 5) พัฒนาผ่าน เวที Poverty forum ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
- 6) ใช้เครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องเพื่อยกระดับวิธีการค้นหา / สอบถาม

3.3 สอบถามคนจนและครัวเรือนยากจนเป้าหมาย เพื่อนำคนจนจริงเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลและจำแนก (Classify) คนจนไม่จริงออกจากระบบฐานข้อมูล (Add on and Exit)

- 1) การนำครัวเรือนยากจนที่มีคุณสมบัติจนจริงแต่ไม่มีรายชื่อในระบบฐานข้อมูล สภาพความเป็นอยู่มีความจนจริงและต้องการความช่วยเหลือเร่งด่วน ต้องมีผู้นำชุมชนเป็นผู้รับรองการให้ข้อมูลในแบบสอบถาม และกำหนดให้ใช้แบบสอบถามที่ใช้เก็บข้อมูลจริงชี้เป้าด้วยเวทีการสอบถามแบบมีส่วนร่วมประจำปีพ.ศ. 2566 ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบสมบูรณ์สำหรับนำเสนอข้อมูลเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลครัวเรือนยากจนในลำดับต่อไป
- 2) การคัดกรองผู้ที่มีรายชื่ออยู่ในระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP) แต่เป็นผู้ที่มีฐานะดี หรือไม่ยากจน มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้ 1) รายได้เกิน 100,000 บาทขึ้นไป / ปี 2) มีที่ดินทำกิน 10 ไร่ ขึ้นไป 3) อาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ ข้าราชการบำนาญ 4) มีการสอบทานแบบมีส่วนร่วม หรือยืนยันโดยผู้นำชุมชน หรือนักจัดการข้อมูลชุมชน

3.4 วิเคราะห์ฐานทุน บริบทและศักยภาพครัวเรือนยากจนเพื่อนำเข้าสู่กระบวนการส่งต่อความช่วยเหลือ ดังนี้

- 1) ส่งต่อระบบสวัสดิการภาครัฐ
- 2) ส่งต่อหน่วยงานภารกิจ
- 3) ส่งต่อแผนงาน / โครงการท้องถิ่น / อำเภอ / จังหวัด / หน่วยงาน
- 4) ส่งต่อแผนปฏิบัติการแก้จน (โมเดลแก้จน) ในแต่ละโซนพื้นที่

3.5 พัฒนาระบบการส่งต่อข้อมูลครัวเรือนยากจนกับกลไกความร่วมมือแก้ไขปัญหาความยากจน โดยการจัด เวที Poverty Forum ทั้งในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด โดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาคีเครือข่าย

- 1) ประชุมร่วมกับหน่วยงานภารกิจหลักเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์หรือแนวทางร่วมกันในการพิจารณาแยกประเภทของการส่งต่อให้สอดคล้องกับภารกิจ
- 2) จัดทำฐานข้อมูลครัวเรือนยากจนที่ส่งต่อไปยังหน่วยงานภารกิจโดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่ใช้ข้อมูล
- 3) จัดทำคู่มือระบบการใช้งานฐานข้อมูล

3.6 สร้างการยอมรับและใช้ประโยชน์ สร้างเป้าหมายร่วมของข้อมูล (Ownership) เพื่อเป็นระบบข้อมูลในการแก้ไขปัญหาความยากจนระดับจังหวัด โดยการจัดเวที Poverty Forum โดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาคีเครือข่ายทั้งในระดับตำบล อำเภอ และ จังหวัด

3.7 พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ (DSS) ประกอบด้วยข้อมูลที่หลากหลายจากระบบ PPAOS/PPPConnex/ TPMap Logbook (พช.) / ThaiQM (ปกครองจังหวัด) ฐานข้อมูล ววน. ฐานข้อมูล กสศ. ฐานข้อมูล สสว. ฐานข้อมูล อบต. ฐานข้อมูล SMEs และ Innovation Library ข้อมูลจาก App Tech ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ฐานข้อมูลการปฏิบัติการแก้จน (Operation Model) ที่มีการเชื่อมโยง SME การท่องเที่ยวและเกษตรกรรม และยุทธศาสตร์จังหวัด

3.8 พัฒนาและยกระดับระบบข้อมูลครัวเรือนยากจนระดับพื้นที่ (PPPConnex) ให้เป็นระบบข้อมูลกลางของจังหวัด (Thai People Map ระดับจังหวัด) ที่ใช้ร่วมกัน

3.9 สร้างระบบข้อมูลย้อนกลับ (Feedback Loop) เพื่อติดตามผลการช่วยเหลือและนำคนจนที่ได้รับการช่วยเหลือแล้วออกจากระบบ (ใช้ระบบฐานข้อมูลจากมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์)

- 1) ประชุมร่วมกับมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์เพื่อวิเคราะห์ระบบและวิเคราะห์ข้อมูลครัวเรือนยากจนที่นำเข้าสู่ระบบความช่วยเหลือที่ผ่านมา
- 2) จัดทำคู่มือและอบรมการใช้ระบบข้อมูลย้อนกลับ

เมื่อได้รู้แล้วว่า “ประเด็นคัดสรรว่าด้วยการพัฒนาและยกระดับแพลตฟอร์มจัดความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ” มีประเด็นกลุ่มเป้าหมาย ประเด็นเครื่องมือ ประเด็นวิธีการดำเนินงาน อย่างไรก็ตาม ประเด็นต่อมาก็จะต้องพิจารณาประเด็นคัดสรรว่าด้วยการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ (Decision Support System : DSS) ในการเพิ่มประสิทธิภาพของการแก้ไขปัญหาความยากจน ว่ามีแนวทางการพัฒนาอย่างไรบ้าง ดังจะได้กล่าวในรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ประเด็นคัดสรรว่าด้วยการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจในการเพิ่มประสิทธิภาพของการแก้ไขปัญหาความยากจน

การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจในการเพิ่มประสิทธิภาพของการแก้ไขปัญหาความยากจน มีรายละเอียดที่สำคัญดังต่อไปนี้ (ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์ และคณะ, 2566 : 62 - 66)

1. ประเด็นแนวทางการพัฒนาระบบ

การพัฒนาระบบสารสนเทศ เป็นกระบวนการในการสร้างระบบสารสนเทศขึ้นมาเพื่อใช้แก้ปัญหาหรือสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับหน่วยงาน การพัฒนาระบบสารสนเทศรวมถึงการปรับเปลี่ยนระบบงานเดิมที่มีอยู่แล้ว ให้สามารถทำงานแก้ปัญหาคาดการณ์งานตามความต้องการของผู้ใช้งาน โดยอาจนำเอาระบบคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยประมวลผล เรียบเรียง เปลี่ยนแปลง และ จัดเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้สารสนเทศที่ถูกต้องและเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานขององค์กรอีกด้วย ทั้งนี้ งานพัฒนาระบบสารสนเทศจะมีกิจกรรมและขั้นตอนต่าง ๆ มากมาย รวมถึงความซับซ้อนของระบบงาน ดังนั้น การมีแนวทางที่เป็นลำดับขั้นตอนที่ส่งผลต่อมาตรฐานของระบบงานจึงเป็นสิ่งที่ใช้ในการวิเคราะห์ระบบ ก็เพื่อให้งานพัฒนาระบบเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีขั้นตอนลำดับกิจกรรมที่ต้องทำอย่างชัดเจน ในแต่ละขั้นตอนจึงเกิด “แนวทางการพัฒนาระบบ” ขึ้นมา โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 การกำหนดความต้องการของระบบ

ในขั้นตอนนี้จะเป็นการค้นหาปัญหาและศึกษาทำความเข้าใจปัญหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการทำงานในระบบงานเดิม โดยทีมพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ (DSS) จะทำความเข้าใจปัญหาอย่างถ่องแท้ คิดหา แนวทางและวัตถุประสงค์ในการแก้ปัญหา ศึกษาความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหา รวบรวม ความต้องการและสรุปข้อกำหนดต่าง ๆ ให้ชัดเจน ถูกต้องและเป็นที่ยอมรับทุกฝ่าย พร้อมทั้งกำหนดแผนการดำเนินงานกิจกรรม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนย่อย คือ

1) การกำหนดปัญหา (Problem Definition) เป็นขั้นตอนที่ทีมพัฒนาระบบเข้าไปทำความเข้าใจปัญหา คือการทำความเข้าใจกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างถ่องแท้ว่าปัญหาที่แท้จริงคืออะไร พร้อมทั้งคิดหาแนวทางหรือสถานการณ์ที่ผู้พัฒนาระบบเชื่อว่าสามารถปรับปรุงระบบให้ดีขึ้น และผู้พัฒนาระบบต้องค้นหาว่าการดำเนินงานนั้นต้องการอะไร เพื่อให้เป้าหมายบรรลุวัตถุประสงค์ ในขั้นตอนนี้ทีมพัฒนาระบบจะ

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ใช้งาน โดยประชุมชี้แจง ศึกษา วิเคราะห์ออกแบบโครงสร้างของระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ (DSS) และการนำเข้าข้อมูลจากฐานข้อมูลภายนอกที่เกี่ยวข้อง

2) การศึกษาความเป็นไปได้ (Feasibility Study) เป็นขั้นตอนที่ทีมพัฒนาระบบทำการศึกษาความเป็นไปได้ในการดำเนินการปรับปรุงระบบ พิจารณาถึงความพร้อมในด้านต่าง ๆ รวมถึงความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อความล้มเหลวในการปรับปรุงระบบ โดยทำการศึกษาความเป็นไปได้ในแง่มุมต่าง ๆ

2.1) ความเป็นไปได้ทางเทคนิค คือ ความเป็นไปได้ของการปรับปรุงระบบหรือพัฒนาระบบใหม่ โดยนำเทคโนโลยีปัจจุบันมาใช้งานหรือการยกระดับเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือตัดสินใจใช้เทคโนโลยีใหม่ทั้งหมด

2.2) ความเป็นไปได้ทางเศรษฐศาสตร์ คือ ความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐศาสตร์ด้วยการคำนึงถึงต้นทุนค่าใช้จ่ายในการพัฒนาระบบงาน ความคุ้มค่าของระบบด้วยการเปรียบเทียบ ผลลัพธ์ที่ได้จากระบบกับค่าใช้จ่ายที่ต้องลงทุน

2.3) ความเป็นไปได้ด้านการปฏิบัติงาน คือ ความเป็นไปได้ของระบบใหม่ที่จะให้สารสนเทศ ที่ถูกต้องตรงความต้องการของผู้ใช้งาน ทศนคติ ทักษะกับระบบงานใหม่ที่มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการทำงานใหม่ว่าเป็นที่ยอมรับหรือไม่

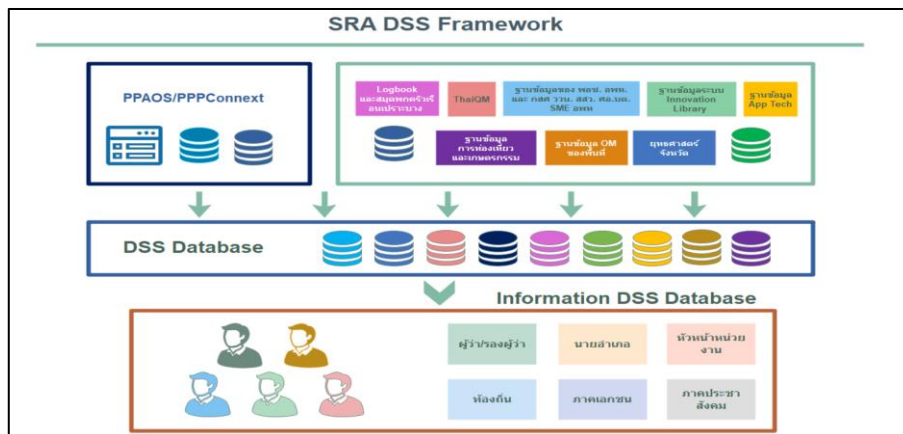
2.4) ความเป็นไปได้ทางด้านเวลาในการดำเนินการ คือ ความเป็นไปได้ของระยะเวลาในการดำเนินงานในการพัฒนาระบบใหม่

3) การกำหนดความต้องการของระบบ (System Requirements) เป็นขั้นตอนที่ทีมพัฒนาระบบทำการวิเคราะห์การทำงานระบบเดิม เพื่อค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นและรวบรวมรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อกำหนดจุดประสงค์ในการหาข้อสรุปในด้านของความต้องการระหว่างผู้พัฒนากับผู้ใช้งาน เรียกว่า ข้อกำหนดความต้องการ (Requirement Specification) เพื่อใช้ในการพัฒนาระบบโดยทีมพัฒนาระบบจะนำข้อกำหนดความต้องการเสนอต่อผู้บริหาร เพื่อพิจารณาและตัดสินใจในการดำเนินการพัฒนาระบบหรือล้มเลิกการพัฒนาระบบ

1.2 การวิเคราะห์ระบบ

เป็นขั้นตอนการวิเคราะห์ระบบงานปัจจุบัน ในลักษณะของการพัฒนาแนวคิดสำหรับระบบใหม่ วัตถุประสงค์หลักในการวิเคราะห์ระบบ คือ ต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการต่าง ๆ ตามที่ได้รวบรวมจากขั้นตอนการกำหนดความต้องการของระบบ แล้วทำการวิเคราะห์เพื่อประเมินว่าระบบใหม่ควรมีหน้าที่อะไรบ้างที่ต้องดำเนินการ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการนำความต้องการของผู้ใช้ที่ได้มาจากขั้นตอนแรกมาวิเคราะห์ในรายละเอียด เพื่อทำการพัฒนาเป็นแบบจำลองลอจิกัล (Logical Model) ประกอบด้วยแบบจำลองขั้นตอนการทำงานของระบบ (Process Model) แบบจำลองข้อมูล (Data Model) โดยใช้เครื่องมือในการจำลองแบบชนิดต่าง ๆ ได้แก่ แผนภาพกระแสข้อมูล (Data Flow Diagram) ซึ่งเป็น

แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการทำงาน และข้อมูลที่เข้าออกจากกระบวนการทำงาน โดยแบ่งออกเป็นระดับเริ่มจากแผนภาพกระแสข้อมูลระดับสูงสุด เรียกว่า **Context Diagram** ซึ่งจะบอกให้ทราบถึงความสัมพันธ์ของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับระบบภายนอก และผลลัพธ์ที่ออกจากระบบ ดังภาพประกอบที่ 1



ภาพประกอบที่ 1 : ฐานข้อมูลระบบสนับสนุนการตัดสินใจพื้นที่วิจัยเชิงยุทธศาสตร์ ฯ

1.3 การออกแบบระบบ

ในขั้นตอนนี้ ทีมพัฒนาระบบจะออกแบบระบบสารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการที่ได้ระบุไว้ในเอกสารขั้นตอนของการวิเคราะห์ระบบซึ่งเป็นแบบจำลองเชิงตรรกะมาพัฒนาเป็นแบบจำลองเชิงกายภาพ โดยแบบจำลองเชิงตรรกะจะมุ่งเน้นว่ามีอะไรบ้างที่ต้องทำในระบบ ในขณะที่แบบจำลองเชิงกายภาพจะนำแบบจำลองเชิงตรรกะมาพัฒนาต่อด้วยการมุ่งเน้นว่าระบบจะดำเนินงานอย่างไร เพื่อให้เกิดผลตามความต้องการ โดยระบุถึงคุณลักษณะของอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ โปรแกรมภาษาที่จะนำมาพัฒนาการออกแบบรายงาน การออกแบบหน้าจอในการติดต่อกับผู้ใช้ระบบ การออกแบบรูปแบบข้อมูลที่นำเข้าและรูปแบบการรับข้อมูล การออกแบบผังระบบงาน การออกแบบฐานข้อมูล สิ่งที่ได้จากการออกแบบเชิงกายภาพนี้จะเป็นข้อมูลเฉพาะของการออกแบบ (System Design Specification) เพื่อส่งมอบให้กับโปรแกรมเมอร์เพื่อใช้เขียนโปรแกรมตามลักษณะการทำงานของระบบที่ได้ออกแบบและกำหนดไว้ ทั้งนี้ ในการออกแบบที่นอกเหนือจากที่กล่าวมานี้ ขึ้นอยู่กับระบบของโครงการว่าจะต้องมีการเพิ่มเติมรายละเอียดส่วนใดบ้าง แต่ควรจะมีการออกแบบระบบความปลอดภัยในการใช้ระบบด้วย โดยกำหนดสิทธิในการใช้งานข้อมูลที่อยู่ในระบบของผู้ใช้ตามลำดับความสำคัญเพื่อป้องกันการนำเอาข้อมูลไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้อง นอกจากนี้ ทีมวิเคราะห์ระบบจะมีการตรวจสอบความถูกต้องในรูปแบบและลักษณะการทำงานที่ออกแบบไว้ โดยจะมีการสร้างตัวต้นแบบ (Prototype) เพื่อให้ผู้ใช้ได้ทดลองใช้งาน

1.4 การพัฒนาระบบ

เป็นขั้นตอนที่นำเอาระบบที่ได้ออกแบบไว้มาทบทวนเพื่อพัฒนาโปรแกรมและการทดสอบโปรแกรม ในกระบวนการนี้โปรแกรมเมอร์จะต้องพัฒนาโปรแกรมให้เป็นไปตามคุณลักษณะและรูปแบบตามที่นักวิเคราะห์ระบบได้กำหนดไว้ การเขียนชุดคำสั่งเพื่อสร้างระบบงานทางคอมพิวเตอร์ โดยโปรแกรมเมอร์สามารถนำเครื่องมือเข้ามาช่วยในการพัฒนาโปรแกรม เพื่อช่วยให้ระบบงานสามารถพัฒนาได้เร็วขึ้นและมีคุณภาพ

1.5 การทดสอบระบบ

เมื่อได้พัฒนาโปรแกรมแล้ว ยังไม่สามารถนำระบบไปใช้งานได้ทันทีจำเป็นต้องดำเนินการทดสอบระบบก่อนที่จะนำระบบไปใช้งานจริง การทดสอบเบื้องต้นด้วยการสร้างข้อมูลจำลองขึ้นมาเพื่อตรวจสอบการทำงานของระบบงาน หากพบข้อผิดพลาดจึงทำการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง โดยการทดสอบระบบนี้จะมีการตรวจสอบอยู่ 2 ส่วน คือ การตรวจสอบรูปแบบภาษาเขียน (Syntax) และ การตรวจสอบการทำงานของระบบว่าตรงกับความต้องการของผู้ใช้หรือไม่

1.6 การติดตั้งระบบ

เมื่อทำการทดสอบระบบจนมั่นใจว่าระบบสามารถทำงานได้จริงและตรงกับความต้องการของผู้ใช้ระบบ ตลอดจนพร้อมที่จะนำไปติดตั้งเพื่อใช้งานในสถานการณ์จริง จึงนำระบบไปติดตั้ง

การติดตั้งระบบ คือ การเปลี่ยนการทำงานจากระบบงานเดิมไปเป็นระบบงานใหม่ โดยแนวทางที่เลือกใช้คือการติดตั้งแบบทันทีทันใด (Direct Installation) เป็นวิธีการติดตั้งระบบใหม่ทันที และยกเลิกการใช้งานระบบเก่าทันทีเช่นเดียวกัน และดำเนินการพัฒนาศักยภาพ การนำเข้าข้อมูล โครงการ OM และ อบรมผู้ใช้งานระบบสนับสนุนการตัดสินใจสำหรับผู้ดูแลระบบ โดยมีกระบวนการนำเข้าข้อมูล ดังนี้

1) ประสานหน่วยงานเพื่อขอเข้าถึงข้อมูลในระบบที่ประกอบไปด้วย ฐานข้อมูลยุทธศาสตร์จังหวัด ฐานข้อมูลระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP 2566) ฐานข้อมูลระบบสมุดพกครอบครัวอิเล็กทรอนิกส์ (MSO Loogbook) และ ฐานข้อมูลครัวเรือนยากจนระดับพื้นที่ (PPPConnex)

2 นำข้อมูลที่ได้รับจากหน่วยงานมาตรวจสอบแบบฟอร์ม และนำเข้าสู่ระบบ DSS

1.7 การบำรุงรักษาระบบ

หลังจากที่ระบบงานที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ได้ถูกนำไปใช้งานเป็นที่เรียบร้อยแล้ว หากพบข้อผิดพลาดหรือข้อบกพร่องจากการทำงานของระบบงานใหม่ ผู้พัฒนาระบบจึงจำเป็นต้องดำเนินการ ติดตาม และแก้ไขให้ถูกต้อง รวมถึงกรณีข้อมูลที่จัดเก็บมีปริมาณมากขึ้น การขยายระบบเครือข่ายเพื่อรองรับเครื่องลูกข่ายที่มีจำนวนมากขึ้น บางกรณีอาจจำเป็นต้องเขียนโปรแกรมเพิ่มเติมหากผู้ใช้มีความต้องการเพิ่มขึ้น

2. ประเด็นกระบวนการเชื่อมโยงการใช้ประโยชน์จากหน่วยงานต่าง ๆ

การเปลี่ยนการทำงานจากระบบงานเดิมไปเป็นระบบงานใหม่ แต่การเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งใหม่ย่อมมีผลกระทบต่อผู้ใช้งานบางกลุ่มที่ยังคงมีความคุ้นเคยกับวิธีการดำเนินงานแบบเก่า รวมทั้งข้อจำกัดในเรื่องของความพร้อมในการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น จึงควรเลือกแนวทางที่เหมาะสมในการติดตั้งด้วย ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 แนวทาง ดังนี้

- 2.1 การติดตั้งแบบทันทีทันใด
- 2.2 การติดตั้งแบบขนาน
- 2.3 การติดตั้งแบบนำร่อง
- 2.4 การติดตั้งแบบทยอยติดตั้งเป็นระยะ

3. ประเด็นกิจกรรมสร้างความเข้าใจการใช้งานระบบฐานข้อมูลครัวเรือนยากจน (PPPConnex)

3.1 นัดหมายเข้าพบประธานสภาเกษตรกรจังหวัดร้อยเอ็ด และ หัวหน้าสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) จังหวัดร้อยเอ็ด

3.2 ร่วมประชุม แนวทางการใช้ประโยชน์จากระบบฐานข้อมูลครัวเรือนยากจน (PPPConnex) และ ระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ (DSS)

3.3 ผู้ดูแลระบบฐานข้อมูลจังหวัดร้อยเอ็ดส่งแบบฟอร์มการขอเข้าถึงระบบฐานข้อมูลครัวเรือนยากจน (PPPConnex) และ ระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ (DSS) ให้หน่วยงานที่ต้องการขอใช้งานระบบ

3.4 หน่วยงานส่งหนังสือถึงมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดเพื่อขอใช้งานระบบฐานข้อมูลครัวเรือนยากจน (PPPConnex) และ ระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ (DSS)

3.5 ผู้ดูแลระบบฐานข้อมูล สร้างสิทธิ์ และ ส่งมอบ username และ password ในการใช้งานระบบฐานข้อมูลครัวเรือนยากจน (PPPConnex) และ ระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ (DSS) ให้กับหน่วยงาน

เมื่อได้รู้แล้วว่า “ประเด็นสรรว่าด้วยการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจในการเพิ่มประสิทธิภาพของการแก้ไขปัญหาความยากจน” มีประเด็นแนวทางการพัฒนาระบบ ประเด็นกระบวนการเชื่อมโยงการใช้ประโยชน์จากหน่วยงานต่าง ๆ และ ประเด็นกิจกรรมสร้างความเข้าใจการใช้งานระบบฐานข้อมูลครัวเรือนยากจน (PPPConnex) การดำเนินงานอย่างไร ในประเด็นต่อมาก็จะต้องพิจารณาประเด็นคัดสรรว่าด้วยการพัฒนาและยกระดับบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ (Area Based University) และสร้างนักบริหารจัดการเชิงพื้นที่ (Area Manager) ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และปฏิบัติการแก้ไขปัญหาความยากจนระดับจังหวัด ว่ามีประเด็นแนวทางการพัฒนาและยกระดับบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ อย่างไรบ้าง ดังจะได้กล่าวในรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ประเด็นคัดสรรว่าด้วยการพัฒนาและยกระดับบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ (Area Based University) และสร้างนักบริหารจัดการเชิงพื้นที่ (Area Manager) ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และปฏิบัติการแก้ไขปัญหาความยากจนระดับจังหวัด

การพัฒนาและยกระดับบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ (Area Based University) และสร้างนักบริหารจัดการเชิงพื้นที่ (Area Manager) ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และปฏิบัติการแก้ไขปัญหาความยากจนระดับจังหวัด มีรายละเอียดที่สำคัญดังต่อไปนี้ (ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์ และคณะ, 2566 : 67)

1. ประเด็นการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดความยากจนระดับท้องถิ่น / อำเภอ / จังหวัด

1.1 การพัฒนาทักษะผู้นำในพื้นที่ (Area Manager) โดยมีกระบวนการ ดังนี้

1) ประชุมสร้างกลุ่มแกนนำในชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานในพื้นที่เพื่อนำเสนอแผนบทบาทหน้าที่ของผู้นำพื้นที่

2) วิเคราะห์องค์ความรู้ผู้นำที่จำเป็นและกำหนดแผนการพัฒนาศักยภาพ

3) ศักยภาพผู้นำในพื้นที่ในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาภาวะผู้นำ การบริหารจัดการข้อมูลชุมชน การจัดทำแผนกลยุทธ์ เป็นต้น

1.2 การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ระดับท้องถิ่น / ท้องถิ่น / จังหวัด

1) จัดประชุมร่วมหน่วยงานภาคีเครือข่ายเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลจัดทำแผนยุทธศาสตร์แก่นจนระดับท้องถิ่น / ท้องถิ่น / จังหวัดเพื่อวิเคราะห์และวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์ร่วมกัน

2) ประสานเชื่อมโยงและกำหนดบทบาทหน้าที่หน่วยงานภาคีเครือข่ายเพื่อทำแผนปฏิบัติการแก้จนร่วมกัน

3) จัดทำแผนยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาคความยากจนและรูปแบบการทำงานร่วมของหน่วยงานภาคีเครือข่าย

2. ประเด็นการพัฒนามหาวิทยาลัยในพื้นที่ (Area Based University) เพื่อขับเคลื่อนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาความยากจนระดับจังหวัด

2.1 ประชุมชี้แจงผู้บริหารเพื่อให้รับทราบและเชื่อมโยงโครงการเข้าสู่ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย

2.2 รวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลนักวิจัย องค์ความรู้ และทรัพยากรของมหาวิทยาลัยเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานวิจัย

2.3 เสนอนโยบายการสร้างหน่วยธุรกิจในมหาวิทยาลัยเพื่อสนับสนุนผลิตภัณฑ์ชุมชน และเป็นพื้นที่สร้างนวัตกรรมเพื่อท้องถิ่นชุมชน

2.4 เชื่อมโยงหน่วยงานภาคีเครือข่ายทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการเพื่อให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ

2.5 จัดทำแผนการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนร่วมกันทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว

องค์ความรู้ใหม่

บทความเรื่อง “ประเด็นคัดสรรว่าด้วยการพัฒนาพื้นที่เพื่อขจัดความยากจนและสร้างโอกาสทางสังคมจังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้เขียนมีข้อค้นพบองค์ความรู้ใหม่ที่ควรนำเสนอในประเด็นสำคัญ ดังนี้คือ

ประเด็นคัดสรรว่าด้วยการพัฒนาและยกระดับแพลตฟอร์มขจัดความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ ● ประเด็นกลุ่มเป้าหมาย ● ประเด็นเครื่องมือ ● ประเด็นวิธีการดำเนินงาน	ประเด็นสรรว่าด้วยการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจในการเพิ่มประสิทธิภาพของการแก้ไขปัญหาความยากจน ● ประเด็นแนวทางการพัฒนาระบบ ● ประเด็นกระบวนการเชื่อมโยงการใช้ประโยชน์จากหน่วยงานต่าง ๆ ● ประเด็นกิจกรรมสร้างความเข้าใจการใช้งานระบบ ฐานข้อมูลครัวเรือนยากจน (PPPConnex)	ประเด็นคัดสรรว่าด้วยการพัฒนาและยกระดับบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่และสร้างนักบริหารจัดการเชิงพื้นที่ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และปฏิบัติการแก้ไขปัญหาความยากจนระดับจังหวัด ● ประเด็นการพัฒนายุทธศาสตร์การขจัดความยากจนระดับท้องถิ่น / อำเภอ / จังหวัด ● ประเด็นการพัฒนามหาวิทยาลัยในพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาความยากจนระดับจังหวัด
---	--	---

ภาพประกอบที่ 2 : โมเดลประเด็นคัดสรรว่าด้วยการพัฒนาพื้นที่เพื่อขจัดความยากจนและสร้างโอกาสทางสังคม จังหวัดร้อยเอ็ด

สรุป

การพัฒนาและยกระดับแพลตฟอร์มขจัดความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ ดังนี้ 1. ประเด็นกลุ่มเป้าหมาย 2. ประเด็นเครื่องมือ และ 3. ประเด็นวิธีการดำเนินงาน

การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจในการเพิ่มประสิทธิภาพของการแก้ไขปัญหาความยากจน ดังนี้ 1. ประเด็นแนวทางการพัฒนาระบบ 2. ประเด็นกระบวนการเชื่อมโยงการใช้ประโยชน์จากหน่วยงานต่าง ๆ และ 3. ประเด็นกิจกรรมสร้างความเข้าใจการใช้งานระบบฐานข้อมูลครัวเรือนยากจน (PPPConnex) การดำเนินงาน

การพัฒนาและยกระดับบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ และสร้างนักบริหารจัดการเชิงพื้นที่ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และปฏิบัติการแก้ไขปัญหาความยากจนระดับจังหวัด ดังนี้ 1. ประเด็นการพัฒนา ยุทธศาสตร์การจัดความยากจนระดับท้องถิ่น / อำเภอ / จังหวัด และ 2. ประเด็นพัฒนามหาวิทยาลัยในพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาความยากจนระดับจังหวัด

บทความนี้จึงนำเสนอองค์ความรู้สำคัญเกี่ยวกับ “ประเด็นคัดสรรว่าด้วยการพัฒนาพื้นที่เพื่อจัดการ ความยากจนและสร้างโอกาสทางสังคม จังหวัดร้อยเอ็ด” ซึ่งถือว่าองค์ความรู้เหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญยิ่ง สำหรับการพัฒนาพื้นที่เพื่อจัดการปัญหาความยากจนระดับจังหวัดที่มีการสร้างเป้าหมายร่วมกัน สามารถเพิ่ม โอกาสและลดช่องว่างของการเข้าถึงการพัฒนาอาชีพ การศึกษาเรียนรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ยกย่องระดับ คุณภาพชีวิตคนจนในชนบทด้วยองค์ความรู้ วิจัย และนวัตกรรม แก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ ได้อย่างตรงจุด และเหมาะสมกับบริบท รวมทั้งแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีและสังคมที่ เป็นธรรมในระยะยาว ได้แก่ ประเด็นการพัฒนาและยกระดับแพลตฟอร์มจัดความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและ แม่นยำ ประเด็นพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจในการเพิ่มประสิทธิภาพของการแก้ไขปัญหา ความยากจน และ ประเด็นการพัฒนาและยกระดับบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่และสร้างนักบริหาร จัดการเชิงพื้นที่ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และปฏิบัติการแก้ไขปัญหาความยากจนระดับจังหวัด

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดที่ให้การสนับสนุนทรัพยากร บุคลากร ที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการดำเนินงานวิจัยให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ขอขอบพระคุณ สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม แห่งชาติ (สอวช.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) และ หน่วยบริหาร และจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณการวิจัย สัญญาเลขที่ A11F660108

เอกสารอ้างอิง

- จันทิมา ล่ามแขก และ อจิรภาส เพียรขุนทด. (2564). การแก้ไขปัญหาความยากจนแบบบูรณาการ กรณีศึกษา โครงการคู่เสี้ยว เกียวก้อย แก้วจัน คนขอนแก่น. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*. 21 (2), 109-122.
- สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด. (2564). แผนพัฒนาจังหวัดร้อยเอ็ด พ.ศ. 2566 - 2570. ออนไลน์. สืบค้น 12 มกราคม 2567. แหล่งที่มา: https://www.roiet.go.th/ckfinder9/userfiles/files/plan/2567/plan5_66-70_2567.pdf
- ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์ และคณะ. (2566). รายงานการพัฒนาพื้นที่วิจัยเชิงยุทธศาสตร์เพื่อขจัดความยากจน และสร้างโอกาสทางสังคมจังหวัดร้อยเอ็ด. ร้อยเอ็ด: มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.